

PREDLOG MAPE PUTA ISPUNJENJA ZAVRŠNIH MJERILA ZA PRIVREMENO ZATVARANJE PREGOVORA U PREGOVARAČKOM POGLAVLJU 9 – FINANSIJSKE USLUGE

1. OPŠTE INFORMACIJE O POGLAVLJU

Finansijske usluge su od velikog značaja za dobro funkcionisanje unutrašnjeg tržišta Evropske unije, kao jednog od temelja evropske integracije.

Politika finansijskih usluga u okviru Evropske unije treba da doprinese obezbjeđenju zaštite potrošača, investitora i osiguranika i njihovom adekvatnom informisanju o uslugama koje pružaju finansijske institucije, promovisanju značaja tržišnog integriteta i podsticanju investicija, rasta i zaposlenosti. Ona je utoliko značajnija ako se ima u vidu da se finansijska tržišta neprekidno razvijaju, postaju sofisticiranija i sa razuđenom ponudom inovativnih i složenih proizvoda i usluga. Inovacije na tržištu u pravcu digitalizacije finansijskih usluga donijele su brojne pogodnosti za korisnike, ali su istovremeno uticale na povećanje rizika jer korisnicima, posebno onima koji nisu dovoljno finansijski edukovani, postaje sve teže da sagledaju i sa razumijevanjem procijene uslove kompleksnih finansijskih proizvoda i usluga.

Članstvo u EU imaće pozitivan efekat na sve učesnike na finansijskom tržištu kako pružaoce, tako i korisnike finansijskih usluga. Očekivanja su da će doći do povećanja inovativnosti i konkurentnosti ponude novih vrsta proizvoda i usluga, povećanja broja kreditnih institucija i nebankarskih finansijskih institucija kroz implementaciju pravila jedinstvene licence (tzv. single passport), od čega će svi učesnici na tržištu imati koristi. Zbog toga će u fokusu regulatora i supervizora finansijskih usluga pod posebnom pažnjom biti osiguranje zaštite korisnika usluga i njihovo informisanje o uslugama koje pružaju finansijske institucije i njima imanentnim rizicima. Implementirana jedinstvena šema depozitnog osiguranja sa obaveznim učešćem svih kreditnih institucija u sistemu dodatno će se unaprijediti povećanjem iznosa garantovanog depozita sa 50.000 € na 100.000 € po deponentu nakon ulaska u EU. Time će se ojačati zaštita deponentata i njihovo povjerenje u bankarski sistem, što će povratno doprinijeti podsticanju stabilnosti kako bankarskog, tako i finansijskog sistema u cjelini. Stabilnost finansijskog sistema je, posebno nakon izbijanja finansijske krize 2008. godine, jedan od ključnih prioriteta Unije, za čije očuvanje se kontinuirano preduzimaju brojne reforme u oblasti finansijske regulative i jačanja finansijske supervizije.

Pravna tekovina EU u oblasti finansijskih usluga obuhvata pravila osnivanja, funkcionisanja i kontrole finansijskih institucija u oblasti bankarskog poslovanja, osiguranja, penzija pod pokroviteljstvom poslodavca, tržišta hartija od vrijednosti i investicionih usluga i infrastrukture finansijskih tržišta.

Poglavlje 9 – Finansijske usluge obuhvata četiri podoblasti:

- bankarstvo i finansijski konglomerati,
- osiguranje i penzijsko osiguranje pod pokroviteljstvom poslodavca,
- infrastrukturu finansijskih tržišta,
- tržišta hartija od vrijednosti i investicione usluge.

Poglavlje 9 – Finansijske usluge zvanično je otvoreno **22. VI 2015.** na Međuvladinoj konferenciji u Luksemburgu i tom prilikom je predstavljeno pet završnih mjerila.

Vlada je 16. IX 2021. donijela Odluku o obrazovanju Radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na poglavlje 9 – Finansijske usluge¹.

1.1. IZAZOVI PREPOZNATI U PROCESU USKLAĐIVANJA ZAKONODAVSTVA S PRAVNOM TEKOVINOM EU

Ključni izazovi u Poglavlju 9 odnose se na dostizanje pune harmonizacije i implementacije veoma zahtjevnog i obimnog regulatornog okvira EU koji je podložan stalnim promjenama, što zahtijeva visok nivo ekspertize regulatornih i supervizorskih institucija: Ministarstva finansija i socijalnog staranja (MFSS), Centralne banke Crne Gore (CBCG), Komisije za tržište kapitala (KTK) i Agencije za nadzor osiguranja (ANO).

U tom pravcu, do kraja 2022. planirano je donošenje osam zakonskih propisa (od čega se tri odnose na izmjene i dopune postojećih), čime će se postići potpuna harmonizacija nacionalnog zakonodavstva u oblasti finansijskih usluga sa regulativom koja je trenutno na snazi u EU.

Izazov od strateškog značaja na koji treba ukazati, a u vezi sa ispunjenjem završnog mjerila pet, jeste da CBCG, KTK i ANO dobiju status posmatrača u relevantnim institucijama EU (European Banking Authority (EBA), European Securities and Markets Authority (ESMA), European Insurance and Occupational Pensions Authority (EIOPA)), odnosno da imenuju svoje predstavnike u svojstvu posmatrača, bez aktivnog učešća i prava glasa u radu ovih tijela.

Sa aspekta pojedinih regulatora i supervizora, prepoznati su sljedeći izazovi:

CBCG je nastavila intenzivan rad na reviziji usvojenih propisa u cilju daljeg unapređenja okvira i usaglašavanja sa EU propisima koji su se, u međuvremenu, izmijenili. CBCG trenutno aktivno radi na izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama, kao i Zakona o sanaciji kreditnih institucija na način da se isti usklade sa BRRD II (Direktiva (EU) 2019/879 koja je u EU u primjeni od 28. XII 2020.) i drugim relevantnim EU propisima. Usvajanje ovih zakona planirano je u IV kvartalu 2022.

¹ Prvu Odluku o obrazovanju Radne grupe za pripremu i vođenje pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji za oblast pravne tekovine Evropske unije koja se odnosi na poglavlje 9 – Finansijske usluge, Vlada je donijela 21. III 2013.

Ključni prioritet **KTK** odnosi se na razvijanje regulatornog okvira za podsticanje inovacija na finansijskom tržištu i usklađivanje regulatornog okvira sa regulativom EU koja uređuje ovu oblast. Od strateškog značaja je dobijanje statusa posmatrača u Evropskom nadležnom tijelu za hartije od vrijednosti i tržišta (ESMA).

Strateški značaj i stručna potreba **ANO** je da dobije status posmatrača u Evropskom nadzornom tijelu za osiguranje i strukovno penziono osiguranje (EIOPA), što bi omogućilo ANO dobijanje informacija, znanja i iskustava iz oblasti osiguranja, kako bi se crnogorsko tržište osiguranja, ali i sama Agencija, na vrijeme i adekvatno pripremili za početak primjene kompleksnih evropskih direktiva koje uređuju oblast osiguranja i novih međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, a posebno IFRS 17 – Ugovori o osiguranju.

2. ZAVRŠNA MJERILA

U okviru ovog poglavlja je postignut visok stepen usklađenosti s EU propisima, a Crna Gora aktivno radi na ispunjenju završnih mjerila. Crna Gora u okviru ovog poglavlja ima definisanih pet završnih mjerila, i to:

1. MJERILO: Crna Gora pokazuje napredni nivo usklađenosti s evropskim zakonodavstvom u oblasti bankarstva i finansijskih konglomerata, posebno u vezi s kapitalnim zahtjevima, nadzorom finansijskih konglomerata, zaštitom depozita, reorganizacijom i likvidacijom kreditnih institucija i spremnost za sprovođenje pravne tekovine od dana pristupanja.

Zakon o finansijskom lizingu, faktoringu, otkupu potraživanja, mikrokreditiranju i kreditno-garantnim poslovima („Sl. list CG”, broj 73/17) donijet je 25. X 2017. Novinu, pored već regulisanih finansijskih usluga (mikrokreditiranje i kreditno-garantni poslovi) predstavlja regulisanje i drugih finansijskih usluga (lizing, faktoring, otkup potraživanja), kao i osnivanje, poslovanje i kontrola poslovanja privrednih društava pružalaca ovih usluga.

Skupština je 2. XII 2019. donijela **Zakon o kreditnim institucijama, Zakon o sanaciji kreditnih institucija i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stečaju i likvidaciji banaka** („Sl. list CG”, broj 72/19). Ovim zakonodavnim paketom je izvršeno usaglašavanje sa Regulativom 575/2013/EU (tzv. CRR) i direktivama 2013/36/EU (tzv. CRD) i 2014/59/EU (tzv. BRRD) i unaprijeđen postojeći okvir za nadzor nad poslovanjem kreditnih institucija i za pravovremenu intervenciju u kreditnoj instituciji koja je u problemima. U CBCG je, tokom 2020., uspostavljena Direkcija za sanaciju kreditnih institucija kao organizacioni dio koji je zadužen za oblast sanacije. CBCG je bila intenzivno angažovana na izradi podzakonske regulative, tako da je u drugoj polovini 2020., u skladu sa relevantnom evropskom regulativom i EBA smjernicama, **usvojila 24 podzakonska propisa** za primjenu Zakona o kreditnim institucijama i **14 podzakonskih propisa** za primjenu Zakona o sanaciji kreditnih institucija.

CBCG je krajem jula 2020., na inicijativu banaka koja je upućena preko Udruženja banaka Crne Gore, preduzela mjere za odlaganje primjene Zakona o kreditnim institucijama i Zakona o sanaciji kreditnih institucija. Ova odluka je donijeta s obzirom na brojne okolnosti koje su otežavale poslovanje, a sa ciljem da se rasterete kapaciteti banaka i omogućili im se da se u potpunosti posvete sprovođenju mjera za

ublažavanje efekata pandemije, kao i aktivnosti za sprovođenje procjene kvaliteta aktive, kao prioritarnim zadacima. **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sanaciji kreditnih institucija** („Sl. list CG”, broj 8/21) kojima je propisano odlaganje primjene za godinu dana (od 01. I 2022.) donijeti su 20. I 2021.

Novim **Zakonom o zaštiti depozita** („Sl. list CG”, broj 72/19) koji je Skupština donijela 02. XII 2019. izvršeno je usaglašavanje sa Direktivom 2014/49. Osnovni zadatak sistema zaštite depozita, uređen ovom direktivom je zaštita deponenata od posljedica nastupanja zaštićenog slučaja, odnosno posljedice stečaja kreditnih institucija ili nedostupnosti depozita, očuvanje povjerenja deponenata i doprinos stabilnosti bankarskog i ukupnog finansijskog sistema. Pored usaglašavanja sa predmetnom direktivom, izvršeno je i usaglašavanje sa Direktivom 2014/59/EU o uspostavljanju okvira za oporavak i sanaciju kreditnih institucija i investicionih društava. Time je Fond za zaštitu depozita (FZD) u potpunosti usaglasio Zakon o zaštiti depozita i podzakonske akte sa regulativom EU. FZD je uveo premiju za zaštitu depozita na bazi rizika pojedine kreditne institucije i ista je u primjeni od 01. I 2021.

Planira se utvrđivanje **Predloga zakona o dodatnom nadzoru finansijskih kglomerata** u IV kvartalu 2022. (po PPCG-u 2021-2023), kojim će se implementirati Direktiva 2002/87/EC o dodatnom nadzoru kreditnih institucija, društava za osiguranje i investicionih društava u finansijskom konglomeratu.

2. MJERILO: Crna Gora pokazuje napredni nivo usklađenosti s evropskim zakonodavstvom u oblasti osiguranja i profesionalnih penzija, posebno u vezi životnog osiguranja, reosiguranja, posredovanja u osiguranju, osiguranja od odgovornosti za motorna vozila, Solventnost II i IOR direktive i spremnost za sprovođenje pravne tekovine od dana pristupanja.

Novim **Zakonom o osiguranju** (PPCG-om planiran za IV kvartal 2022.) se u crnogorsko zakonodavstvo prenose dvije najvažnije direktive iz oblasti osiguranja – Direktiva Solventnost II (SII) i Direktiva o distribuciji osiguranja (IDD). Nacrt propisa je najvećim dijelom rađen u sklopu Twinning projekta finansiranog sredstvima iz IPA II fondova (projekat Finansijske usluge: usklađivanje sa pravnom tekovinom EU i jačanje kapaciteta supervizora), u saradnji sa ekspertima iz njemačkog (BaFin) i hrvatskog nadzornog organa tržišta osiguranja (HANFA). Javna rasprava o Nacrtu zakona je trajala 60 dana i završena je 03. IV 2021. U međuvremenu, pripremljen je Predlog zakona i dobijena mišljenja svih relevantnih domaćih institucija. Nakon njihovog razmatranja, Predlog zakona će se dostaviti EK na mišljenje.

Vlada je 16. I 2020. utvrdila **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o obaveznom osiguranju u saobraćaju**, kojim se postiže potpuna usklađenost sa Direktivom 2009/103/EC, Regulativom br. 785/2004, Regulativom br. 285/2010, Implementacionom regulativom komisije 2019/947 i Delegiranim regulativom br. 2019/945, ali je propis arhiviran u Skupštini nakon sprovedenih parlamentarnih izbora 2020. MFSS je Predlog zakona stavilo u ponovnu proceduru, te je Predlog zakona, nakon dobijanja mišljenja svih

relevantnih institucija, Vlada usvojila 26. VII 2021. i početkom septembra je dostavljen Skupštini, na usvajanje.

3. MJERILO: Crna Gora pokazuje napredni nivo usklađenosti s evropskim zakonodavstvom u oblasti infrastrukture finansijskog tržišta, posebno u pogledu finalnog saldiranja i aranžmana finansijskih kolaterala i spremnost za sprovođenje pravne tekovine od dana pristupanja.

Skupština je 26. XII 2017. donijela **Zakon o tržištu kapitala** („Sl. list CG“, broj 1/18), koji je u potpunosti zamijenio Zakon o hartijama od vrijednosti i na sveobuhvatan način uredio trgovanje finansijskim instrumentima, osnivanje i poslovanje učesnika na tržištu kapitala, obezbjedio transparentnije, sigurnije i efikasnije funkcionisanje samog tržišta kapitala, unaprijedio zaštitu klijenata, tako da omogućava adekvatniji i efikasniji nadzor u postupku primjene zakona. Zakonom su transponovane odredbe Direktive 98/26/EC o konačnosti poravnanja u platnim sistemima i sistemima hartija od vrijednosti. U oblasti infrastrukture finansijskih tržišta, u januaru 2018. uveden je sistem ciklusa poravnanja drugog radnog dana, čime je ostvarena harmonizacija procesa poravnanja u skladu sa inicijativom T2S (Target2 Securities).

Utvrđivanje **Predloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala**, kojima je predviđeno sprovođenje Direktive za tržište finansijskih instrumenata (MiFID II), Direktive o transparentnosti, zloupotrebe tržišta i garantnog fonda za zaštitu investitora planirano je PPCG-om 2021-2023 za IV kvartal 2022. Cilj izmjena zakona je usaglašavanje sa promjenama EU direktiva koje su uslijedile u periodu nakon usvajanja zakona, a prvenstveno sa Uredbom o Prospektu.

4. MJERILO: Crna Gora pokazuje napredni nivo usklađenosti s evropskim zakonodavstvom u oblasti tržišta hartija od vrijednosti i investicionih usluga, posebno u pogledu tržišta u Direktivi finansijskih instrumenata, izvještaja, transparentnosti i tržišnih zloupotreba i spremnost za sprovođenje pravne tekovine od dana pristupanja.

Skupština je 14. II 2018. donijela **Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o investicionim fondovima i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o dobrovoljnim penzionim fondovima** („Sl. list CG“, broj 13/18), koji se odnose na usvajanje preporuka Komiteta eksperata Savjeta Evrope za evaluaciju mjera u borbi protiv pranja novca i finansiranja terorizma (MONEYVAL).

KTK je u cilju unapređenja regulatornog okvira pripremila radne verzije nacrtu **Zakona o otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom, Zakona o alternativnim investicionim fondovima i Zakona o penzionim fondovima**. Njihovo utvrđivanje je PPCG-om 2021-2023 planirano za IV kvartal 2022.

Zakon o otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom (UCITS fondovima) je jedan od sistemskih zakona tržišta kapitala, kojim se uređuju uslovi za osnivanje društava za upravljanje UCITS fondovima i organizovanje UCITS fondova na osnovu individualne kapitalizovane štednje, kao i njihovo poslovanje. Cilj donošenja zakona je usklađivanje sa Direktivom 2014/91/EU o subjektima za zajednička

ulaganja u prenosive hartije od vrijednosti (UCITS), jasnije definisanje zakonskih procedura, prava i obaveza kontrolisanih lica i investitora, razvoj ovog segmenta tržišta kapitala i veći stepen zaštite investitora.

Zakon o alternativnim investicionim fondovima uređuje uslove za osnivanje i poslovanje društava za upravljanje alternativnim investicionim fondovima; uslove za trgovanje jedinicama alternativnih investicionih fondova (AIF) u Crnoj Gori; uslove za trgovanje jedinicama AIF-a osnovanog u Crnoj Gori, državi članici EU ili trećoj državi; uslove za osnivanje i poslovanje AIF; nadzor nad upravljanjem AIF-ima; i saradnju između nadležnih organa. Cilj donošenja zakona je usklađivanje sa Direktivom 2011/61/EU o menadžerima AIF i razvoj ovog segmenta tržišta kapitala.

Zakon o penzionim fondovima stvara pretpostavke za razvoj i unapređenje sistema individualne kapitalizovane štednje sa ciljem bolje buduće socijalne sigurnosti osiguranika, uz objezbjeđenje trajne i efikasne socijalne zaštite. Cilj donošenja zakona je usklađivanje sa Direktivom o djelatnostima i nadzoru institucija za penzijsko osiguranje pod pokroviteljstvom poslodavca (IORPs, 2016/2341).

5. MJERILO: Crna Gora pokazuje stabilnost i nezavisnost regulatornih i nadzornih institucija s adekvatnim administrativnim kapacitetima za primjenu i sprovođenje pravne tekovine od dana pristupanja.

U julu 2019. uspostavljen je **Komiteo za superviziju banaka, stalno savjetodavno tijelo guvernera CBCG**. Unutrašnja organizacija CBCG je promijenjena s ciljem jačanja njenih institucionalnih i supervizorskih kapaciteta. U tom pravcu, uspostavljene su posebne organizacione jedinice za posrednu superviziju kreditnih institucija, za nadzor operativnog rizika kreditnih institucija, za sanaciju kreditnih institucija i Fond za sanaciju. CBCG je 22. X 2015. potpisala **Sporazum o saradnji između EBA i supervizorskih vlasti zemalja regiona** kojim ove zemlje stiču status ravnopravnog učešća u razmjenama informacija sa zemljama članicama EU, kada je u pitanju poslovanje i supervizija bankarskih sistema.

KTK je, u oktobru 2016. u Ljubljani, potpisala Deklaraciju o saradnji sa regulatorima iz regiona (Slovenija, Hrvatska, Bosna i Hercegovina, Republika Srpska, Srbija i Makedonija). Osnovni cilj Deklaracije je uspostavljanje i održavanje fer, efikasnih i stabilnih tržišta kapitala. KTK je članica Međunarodne organizacije komisija za hartije od vrijednosti (IOSCO), kao i WB6 Radne grupe za finansijska tržišta, pod okriljem Višegodišnjeg Akcionog Plana za Regionalnu Ekonomsku Oblast zapadnog Balkana (MAP).

ANO je punopravni član u Međunarodnom udruženju supervizora osiguranja - IAIS (International Association of Insurance Supervisors), čime je obezbijeden kontinuitet saradnje i razmjene informacija na međunarodnom nivou, što je od posebnog značaja za jačanje administrativnih kapaciteta i primjenu najbolje supervizorske prakse. Takođe, ANO ostvaruje uspješnu institucionalnu saradnju sa supervizorima iz regiona. U cilju uspostavljanja formalnog osnova za saradnju i razmjenu informacija, ANO je potpisala Sporazume o razumijevanju sa supervizorima za oblast osiguranja Austrije, Slovenije, Hrvatske, Sjeverne

Makedonije i Kosova. ANO je član CESEE ISI inicijative (Central-Eastern and South-Eastern European Insurance Supervision Initiative) koja okuplja predstavnike supervizora osiguranja sa područja Centralne, Istočne i Jugoistočne Europe za područje osiguranja.

3 . REALIZACIJA PREPORUKA IZ IZVJEŠTAJA EK ZA CRNU GORU za 2021.

U Izvještaju EK za Crnu Goru za 2021., u dijelu Poglavlja 9 istaknuto je, između ostalog, sljedeće:

Ocjena i preporuke iz Izvještaja Evropske komisije za Crnu Goru 2021.

Crna Gore je umjereno pripremljena u oblasti finansijskih usluga, određeni napredak ostvaren je u izvještajnom periodu u oblasti pregleda kvaliteta aktive i u usvajanju regulative u oblasti bankarstva. Prošlogodišnje preporuke su djelimično ispunjene. U predstojećoj godini, Crna Gora bi trebala da:

- ✓ Implementira regulativu u cilju usaglašavanja sa Direktivom o kapitalnim zahtjevima i Regulativom o kapitalnim zahtjevima, uključujući i podzakonska akta;
- ✓ Finalizuje nezavisni pregled kvaliteta aktive u bankarskom sistemu, analizira njegove rezultate i pripremi planove za korektivne akcije, ako je neophodno.

EK je dala dvije preporuke za oblast finansijskih usluga i realizacija obje preporuke je u nadležnosti CBCG. Već sada možemo konstatovati da je CBCG preduzela sve neophodne aktivnosti i da se ove preporuke mogu smatrati ispunjenim.

Naime, kada je u pitanju prva preporuka, Zakon o kreditnim institucijama i Zakon o sanaciji kreditnih institucija sa 38 podzakonskih akata za njihovu implementaciju počće da se primjenjuju od 1. I 2022., kako je i propisano.

Kada je u pitanju realizacija druge preporuke, eksterna nezavisna procjena kvaliteta aktive (tzv. AQR – Asset Quality Review) svih 13 banaka tada prisutnih na crnogorskom tržištu, sprovedena je u periodu **mart 2020. – septembar 2021.**, u cilju jačanja finansijske stabilnosti i povjerenja u finansijski sistem. Vodeći konsultant CBCG za podršku u upravljanju AQR projektom bila je revizorska – konsultantska kuća EY Srbija, BIH & Crna Gora, uz podršku i saradnju kolega iz EY Nemačka, EY Hrvatska i EY Češka Republika, dok su nezavisni pregled kvaliteta aktive banaka sprovodili eksterni revizori. AQR revizori izabrani su u skladu sa Smjernicama za izbor AQR revizora i procjenitelja, uz saglasnost Centralne banke, iz renomiranih revizorsko-konsultantskih kuća: PWC, KPMG i TPA. AQR je sproveden po metodologiji ECB iz juna 2018, koja je prilagođena lokalnom institucionalnom i zakonskom okviru i specifičnostima tržišta. Procjena se bazirala na finansijskim podacima banaka raspoloživim na datum 31. XII 2019. **Rezultati AQR vježbe potvrdili su stabilnost, zadovoljavajući kvalitet aktive i kapitalne adekvatnosti**

bankarskog sektora Crne Gore. Ukupni efekti AQR-a u pogledu uticaja na iznos kapitala na nivou bankarskog tržišta iznose 40,3 miliona eura na referentni datum, što je rezultiralo smanjenjem prosječnog koeficijenta solventnosti za 1,6 p.p. Prosječni koeficijent solventnosti na nivou bankarskog sektora nakon AQR usklađivanja iznosi 16,2%, što je značajno iznad regulatornog minimuma od 10%. Potvrda za mjerama za očuvanje kapitala utvrđena je samo kod jedne banke. Međutim, banka je proaktivno reagovala i već preduzela aktivnosti za povećanje nivoa sopstvenih sredstava, tako da će datumom primjene rezultata AQR-a koeficijent adekvatnosti kapitala ove banke biti u zakonom propisanim limitima.

Na žalost, u Izvještaju za Crnu Goru 2021, koji je obuhvatio period od juna 2020. do juna 2021., nije uzeto u obzir da je procjena kvaliteta aktive banaka u CG, što je i bila preporuka EK, uspješno završena u septembru ove godine. CBCG je ukazala na nekonzistentnost Izvještaja u dijelu prezentovane dinamike i realizacije analiziranih aktivnosti iz nadležnosti CBCG, što je imalo za posledicu nižu ocjenu postignutog napretka u bankarskom sektoru, a time i u Poglavlju 9 generalno.

Takođe, u Izvještaju EK je konstatovano da su pravila Crne Gore o osiguranju i profesionalnim penzijama djelimično usklađena s pravilima EU u ovoj oblasti i prevashodno se zasnivaju na pravilima Solventnosti I, kao i da treba nastaviti rad na novom Zakonu o osiguranju koji bi trebao osigurati dalje usklađivanje s glavnom pravnom tekovinom EU, Direktivom Solventnost II i Direktivom o sprovođenju osiguranja.

Što se tiče infrastrukture finansijskog tržišta, tržišta hartija od vrijednosti i investicionih usluga, ocijenjeno je da je KTK nastavila sa pripremama za usklađivanje s pravnom tekovinom EU o investicionim fondovima (UCITS direktiva), alternativnim investicionim fondovima (Direktiva AIFMD) i penzionim fondovima (Direktiva IORP) i izradila početne nacрте ova tri zakona.

4. PREOSTALI KLJUČNI KORACI U 2021-2023. GODINI

Tabela: Pregled planiranih obaveza iz PPCG-a 2021-2023.

	Akt/Aktivnost	Noseća institucija	Rok	Finansijska procjena i izvor finansiranja
Strateški dokument	/	/	/	/
Zakoni i podzakonska akta	Zakon o dodatnom nadzoru finansijskih konglomerata	MFSS	IV kvartal 2022.	Sredstva nijesu potrebna
	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o kreditnim institucijama	MFSS	IV kvartal 2022.	Sredstva nijesu potrebna

	Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o adekvatnosti kapitala kreditnih institucija	CBCG	IV kvartal 2022.	Sredstva nijesu potrebna
	Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o izvještajima koji se dostavljaju Centralnoj banci Crne Gore	CBCG	IV kvartal 2022.	Sredstva nijesu potrebna
	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o sanaciji kreditnih institucija	MFSS	IV kvartal 2022.	Sredstva nijesu potrebna
	Zakon o penzionim fondovima	MFSS	IV kvartal 2022.	Sredstva nijesu potrebna
	Zakon o osiguranju	MFSS	IV kvartal 2022.	Sredstva nijesu potrebna
	Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu kapitala	MFSS	IV kvartal 2022.	Sredstva nijesu potrebna
	Zakon o otvorenim investicionim fondovima sa javnom ponudom	MFSS	IV kvartal 2022.	Sredstva nijesu potrebna
	Zakon o alternativnim investicionim fondovima	MFSS	IV kvartal 2022.	Sredstva nijesu potrebna
Administrativni kapaciteti: 1. Zapošljavanja 2. Obuke	/	/	/	/

5. PRAKSA DRŽAVE ČLANICE EU

CBCG je u postupku izrade novog regulatornog okvira iako je izvršeno usaglašavanje sa EU propisima (CRD IV i BRRD) u najvećoj mogućoj mjeri, tako da će po ulasku u EU novousvojeni okvir biti u potpunosti usklađen sa EU okvirom.

Regulatorna reforma tržišta kapitala, u nadležnosti **KTK**, sprovedena je kroz usvajanje Zakona o tržištu kapitala, koji prenosi osnovne - "full harmonization" direktive: Direktiva o finansijskim instrumentima,

Direktiva o prospektu, Direktiva o transparentnosti, Direktiva o zloupotrebi tržišta i Direktiva o fondu za zaštitu investitora. Na ovaj način je stvorena implementaciona osnova za primjenu velikog broja uredbi, regulatorno-tehničkih standarda i implementaciono-tehničkih standarda kojima se dodatno uređuje oblast tržišta kapitala. U oblasti kolektivnih investicionih šema urađeno je usaglašavanje sa Direktivama UCITS, AIFMD i IORP.

Iz ugla **ANO** i sektora osiguranja, od glavnih direktiva kojima se uređuje poslovanje osiguravača i tržišno ponašanje, Solventnost II je „full harmonization directive“ (u najvećoj mjeri), dok Direktiva o distribuciji osiguranja spada u suprotnu kategoriju. Prenošenjem ovih direktiva u crnogorski zakon omogućava se primjena većeg broja uredbi kojima se razrađuju pojedina pitanja definisana tim direktivama. Uredbe će se neposredno primjenjivati na teritoriji Crne Gore nakon dana pristupanja EU. Crna Gora prati i djelovanje EIOPA-e kao evropskog regulatora osiguranja i nove trendove u regulaciji osiguranja, kako u dijelu obavezujuće EU regulative, tako i u dijelu supervizorske prakse.

6. POZICIJA POGLAVLJA UNUTAR TEMATSKOG KLASTERA

Poglavlje 9 – Finansijske usluge se nalazi u okviru klastera 2 - Unutrašnje tržište.

S obzirom na pravnu prirodu subjekata koje **CBCG** reguliše i nadzire, i u vezi sa tim nadležnosti CBCG, određena međuzavisnost može postojati sa poglavljima 6 – Privredno pravo i 28 – Zaštita potrošača i zdravlja.

Kada je u pitanju **KTK**, u okviru klastera 2 - Unutrašnje tržište, postoji poveznost sa poglavljima: 2 – Sloboda kretanja radnika, 4 – Sloboda kretanja kapitala i 6 – Privredno pravo. Takođe, u okviru klastera 3. Konkurentnost i inkluzivni rast, postoji povezanost sa poglavljem 17 – Ekonomska i monetarna politika.

ANO je registrovala povezanost sa Poglavljima 3, 4 i 28 u okviru ovog klastera (pored višestruke unutrašnje povezanosti u sklopu Poglavlja 9), kao i sa Poglavljem 17 iz Klastera 3 - Konkurentnost i inkluzivni rast.

U kontekstu **mjera rane integracije**, CBCG je 2015. potpisala Sporazum o saradnji između EBA i supervizorskih vlasti zemalja regiona kojim ove zemlje stiču status ravnopravnog učešća u razmjenama informacija sa zemljama članicama EU, kada je u pitanju poslovanje i supervizija bankarskih sistema.

KTK je članica Međunarodne organizacije komisija za hartije od vrijednosti (IOSCO), a 2016. je potpisala Deklaraciju o saradnji sa regulatorima iz regiona.

ANO je članica CESEE ISI inicijative (Central-Eastern and South-Eastern European Insurance Supervision Initiative), kao i punopravna članica u Međunarodnom udruženju supervizora osiguranja - IAIS (International Association of Insurance Supervisors).

Crna Gora
Kabinet predsjednika Vlade
Kancelarija za evropske integracije

Radna grupa za vođenje
pregovora u poglavlju 9
Finansijske usluge

Od strateškog je značaja da **CBCG** dobije status posmatrača u Evropskom nadzornom tijelu za bankarstvo (EBA), dok su **KTK** i **ANO** prioritarno zainteresovane za dobijanje statusa posmatrača pri Evropskom nadležnom tijelu za hartije od vrijednosti i tržišta (ESMA), odnosno Evropskom nadzornom tijelu za osiguranje i strukovno penziono osiguranje (EIOPA).